

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členov senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a JUDr. Jozefa Milučkého v právnej veci žalobcu: **M. C., nar. X.**, bytom v N., *zastúpeného advokátom JUDr. Milošom Cimrákom, AK so sídlom v Nitre, Štefánikova 7*, proti žalovanému: **Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici**, so sídlom v Banskej Bystrici, Národná 12, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného č. Z 4109/2007 zo dňa 27. novembra 2007, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23 S/41/2011-23 zo dňa 1. júna 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23 S/41/2011-23 zo dňa 1. júna 2011 **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom č. k. 23 S/41/2011-23 zo dňa 1. júna 2011 podľa ustanovenia § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zamietol žalobu

žalobcu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. Z 4109/2007 zo dňa 27. novembra 2007, ktorým bolo potvrdené oznámenie dekanky Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (ďalej aj len „EF UMB“) č. 414/ŠO zo dňa 23. októbra 2007 o určení výšky školného v akademickom roku 2007/2008 na tejto fakulte v sume 10.500,--Sk (348,53 €) a žiadosť žalobcu o preskúmanie tohto rozhodnutia bola zamietnutá.

Krajský súd rozhodol v senáte zloženom z JUDr. Milana Segeča ako predsedu senátu a JUDr. Drahomíry Mikulajovej a Ľudovíta Bradáča ako členov senátu, tak aby zloženie senátu zodpovedalo uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Ndzk 2/2008 zo dňa 17. apríla 2008, teda bol zložený zo sudcov, ktorí neboli vylúčení z prejednávania a rozhodnutia predmetnej právnej veci.

Krajský súd uviedol, že z ustanovenia § 108 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 131/2002 Z. z.“) vyplýva, že na určenie školného sa Správny poriadok nevzťahuje. Žalobca súbežne študoval na Právnickej fakulte a na Ekonomickej fakulte UMB. Päťročné štúdium na právnickej fakulte ukončil v roku 2007; päťročné štúdium na ekonomickej fakulte študoval šesť rokov. Šiesty rok bol v akademickom roku 2007/2008. Žalobca bol prijatý na štúdium na EF UMB v akademickom roku 2002/2003 rozhodnutím č. 1572/2002 zo dňa 7. júna 2002, pričom nový zákon o vysokých školách č. 131/2002 Z. z. nadobudol účinnosť dňom 1. apríla 2002, preto sa žalobca nemohol dovolávať aplikácie zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách na jeho prípad. Povinnosť platiť školné pri prekročení štandardnej dĺžky štúdia na vysokej škole bola zákonom č. 131/2002 Z. z. upravená už aj 7. júna 2002, kedy bol žalobca prijatý na vysokoškolské štúdium, a to v ustanovení § 92 ods. 4 citovaného zákona. Zámer spočívajúci v zavedení povinnosti platiť školné bol uskutočnený takými prostriedkami, ktoré nadväzovali na zavedenú prax a možno ich v právnom štáte považovať na základe rozumnej úvahy za vhodné, a teda primerané. Aj napriek tomu, že päťročné inžinierske štúdium bolo zavedené zákonom č. 172/1990 Zb., platenie školného poznal už aj tento zákon. Nejde o retroaktívne pôsobenie zákona č. 131/2002 Z. z. (účinného od 1. apríla 2002), pretože žalobca bol prijatý na vysokoškolské štúdium za účinnosti zákona č. 131/2002 Z. z. Štandardná dĺžka štúdia na vysokej škole ekonomickej je päť rokov. Žalobca študoval na tejto fakulte šesť rokov, preto bol povinný platiť školné podľa § 92 ods. 6 zákona č. 131/2002 Z. z.

Krajský súd poukázal na to, že určenie školného nie je vnútorným predpisom verejnej vysokej školy. Nebolo preto potrebné, aby smernicu o výbere školného schvaľoval akademický senát vysokej školy. V § 15 ods. 1 písm. a/ až písm. l/ zákona č. 131/2002 Z. z. sú taxatívne vymenované vnútorné predpisy vysokej školy, medzi ktorými sa nenachádza schvaľovanie školného. Rektorka UMB je štatutárnym orgánom univerzity, je oprávnená vydávať rozhodnutia a nariadenia, ktoré patria do jej kompetencie. Nemožno súhlasiť s názorom žalobcu, že platenie školného je sankciou za prekročenie štandardnej dĺžky štúdia, školné predstavuje len časť nákladov za predĺženie štandardnej dĺžky štúdia na vysokej škole. Žalobca mal možnosť v priebehu piatich rokov súbežne študovať na dvoch vysokých školách, čo sa aj stalo, a len na jednej vysokej škole si predĺžil štúdium zo štandardnej dĺžky štúdia päť rokov na šesť rokov. Práva na vzdelanie sa možno domáhať len v medziach zákona. Nejde preto o právo aplikovateľné priamo na základe Ústavy Slovenskej republiky, ale ide o právo, ktorého uplatnenie je možné len v súlade s bežným zákonodarstvom.

Krajský súd sa nestotožnil ani s argumentom žalobcu, že sa malo naňho vzťahovať ustanovenie § 109 ods. 1 posledná veta zákona č. 131/2002 Z. z., nakoľko toto ustanovenia sa vzťahuje na študentov, ktorí boli prijatí a študovali pred účinnosťou zákona č. 131/2002 Z. z., t.j. pred 1. aprílom 2002. Žalobca bol na vysokú školu prijatý dňa 7. júna 2002. Na žalobcu sa nemôže vzťahovať ani výnimka ustanovená v § 113a ods. 9 citovaného zákona, pretože žalobca kumulatívne nesplnil podmienky „bol prijatý a nezapísal sa na štúdium“ pred 1. septembrom 2007 aj po tomto termíne. Žalobca bol po 1. septembri 2007 zapísaný do posledného šiesteho ročníka – do nadštandardnej dĺžky štúdia. Ustanovenie § 113a ods. 9 chráni študentov, ktorí ukončili štúdium pred 1. septembrom 2007, pred dôsledkami novej právnej úpravy a zbavuje ich povinnosti doplatiť školné za prípadné paralelné, súbežné alebo následné štúdium.

Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom navrhol rozsudok krajského súdu zmeniť a jeho žalobe vyhovieť, alebo rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie; uplatnil si náhradu trov konania vo výške 753,46 €. Podľa jeho názoru v ustanovení § 109 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. je jednoznačne uvedené, že študenti odborov zriadených podľa predchádzajúcich predpisov dokončia štúdium podľa predchádzajúcich predpisov. Nie je smerodajné, kedy bol študent na takýto odbor prijatý, ale ide o to, či študijný odbor bol zriadený podľa zákona č. 172/1990 Zb. alebo podľa

zákona č. 131/2002 Z. z. žalobca sa prihlásil na prijímacie konanie v odbore „Financie, bankovníctvo a investovanie“ do konca februára 2002, teda ešte pred účinnosťou zákona č. 131/2002 Z. z.; v čase prijatia žalobcu na štúdium na Fakulte financií UMB neexistoval študijný odbor zriadený podľa zákona č. 131/2002 Z. z. Podporne k tomu možno uviesť aj ustanovenia zákona č. 131/2002 Z. z., ktorý pracuje s pojmami bakalárske, magisterské, inžinierske a doktorský študijný program a nie študijný odbor. Zákon č. 131/2002 Z. z. (okrem výnimky v § 53 ods. 3) nepozná možnosť zlúčiť tieto dva stupne do jedného trvajúceho napríklad päť rokov ako pri žalobcovi. Dotiahnuté ad absurdum, sa žalobca síce prihlásil na študijný odbor podľa zákona č. 172/1990 Zb., ale dňa 7. júna 2002 bol prijatý na študijný program (nie odbor), ktorý v tom čase evidentne ešte neexistoval, pretože nemal akreditáciu. Podľa žalobcu došlo k nezákonnej transformácii jeho štúdia na študijný program podľa zákona č. 131/2002 Z. z., a to v priamom rozpore s jeho znením. Zákon č. 131/2002 Z. z. pamätal aj na odbory zriadené podľa zákona č. 172/1990 Zb. a nikde neuvádza ich automatickú premenu na nové študijné programy.

Žalobca poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 341/09-40, ktorým bola Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky povinnosť zaoberať sa výkladom § 113a ods. 9 zákona č. 131/2002 Z. z. Krajský súd podľa žalobcu vôbec neodôvodnil, prečo sa na žalobcu nevzťahuje táto výnimka a chýba akákoľvek logická a právna úvaha, ktorá by bola v súlade s uvedeným názorom ústavného súdu, a citácia dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu. Podľa žalobcu je rozsudok krajského súdu v tejto časti nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť. Žalobca v odôvodnení citoval dôvodovú správu k zákonu č. 363/2007 Z. z., ktorým bolo zavedené ustanovenie § 113a. Podľa žalobcu požiadavka „nebol prijatý a nezapísali sa“ na štúdium je kumulatívna, pričom krajský súd pracuje so znením „boli prijatý a nezapísali sa na štúdium“, čo je v rozpore so znením zákona.

Žalobca ďalej uviedol, že krajský súd si zjavne odporuje, pretože ak sa žalobcu netýka výnimka podľa § 113a ods. 9, nemôže sa naňho vzťahovať ani § 113a ods. 10, pričom žalovaný sa vo svojich rozhodnutiach opiera o § 92 zákona č. 131/2002 Z. z. Žalobca mal byť posudzovaný podľa § 113a ods. 10 zákona č. 131/2002 Z. z. Tu podľa žalobcu nastal problém v samotnom zákone. Ak by pripustil platnosť § 113a ods. 10, znamená to, že by bola v platnosti výnimka podľa § 113a ods. 9 a to, že § 92 ods. 3 až ods. 8 zákona č. 131/2002 Z. z. sa na žalobcu nevzťahuje. Ale práve v týchto ustanoveniach je uvedené, akým spôsobom sa

má školné vypočítať. Teda žalobca je povinný zaplatiť školné, ale spôsob výpočtu ani výška školného, ktorá by sa vzťahovala na žalobcu, nie je v zákone uvedená. Žalovaný však nemôže určiť výšku školného bez opory v zákone a to aj v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Za nejednoznačný výklad zákona nenesie zodpovednosť žalobca a v prípade potreby si žalovaný môže žiadať náhradu škody od štátu, resp. od národnej rady. Žalobca namietal, že krajský súd sa nevysporiadal s otázkou zákonnosti postupu žalovaného pri určovaní výšky školného. Ak nie je odstránená nezákonnosť určenia výšky školného, ktorá bola určená neoprávnenou osobou (žalovaným), nemožno považovať za zákonné uložiť povinnosť žalobcovi uhradiť školné pod sankciou vylúčenia zo školy. Krajský súd tiež neuviedol, aká je štandardná dĺžka žalobcovho štúdia. Krajský súd nevykonal dokazovanie štatútom UMB alebo fakulty, pretože by bolo zrejmé, že žalobca bol prijatý na Fakultu financií UMB a nie na Ekonomickú fakultu UMB, s ktorou bola zlúčená až v roku 2005. Žalobca namietal, že krajský súd rozhodol na základe neúplného administratívneho spisu.

Žalobca sa v závere odvolania ospravedlnil za asertívny tón odvolania, ale neodbornosť a laxnosť, s akou súdy pristupujú k riešeniu problémov, ho nemohli nechať chladným. Toto konanie je príkladom nepochopenia základných právnych princípov, čo by sa na vyšších súdoch nemalo stávať. Keby súdy pristupovali k svojej otázke zodpovednejšie, aj úrady a inštitúcie by si aspoň ten zákon, podľa ktorého sa majú riadiť, možno aj dôkladnejšie prečítali.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol rozsudok krajského súdu potvrdiť. Uviedol, že prechodné ustanovenia § 109 zákona č. 131/2002 Z. z. upravujú transformáciu študijných odborov, ktoré vznikli pred účinnosťou zákona č. 131/2002 Z. z. a ako prechodné ustanovenie rieši štúdium študentov vysokých škôl, ktorí v čase prijatia a účinnosti zákona č. 131/2002 Z. z. boli študentmi vysokých škôl. Je logické, že takmer všetky študijné odbory, na ktoré sa zapisovali študenti prijatí na štúdium v akademickom roku 2002/2003 vznikli pred účinnosťou zákona č. 131/2002 Z. z. a posledná veta § 109 ods. 1 len určuje, že študenti študijných odborov zriadených podľa predchádzajúcich predpisov a študenti doktorandského štúdia vo vedných odboroch alebo umeleckých odboroch zriadených podľa predchádzajúcich predpisov dokončia štúdium podľa predchádzajúcich predpisov. Aj študijný odbor „Financie, bankovníctvo a investovanie“ bol zriadený pred účinnosťou zákona č. 131/2002 Z. z. a prechodné ustanovenie § 109 upravovalo

podmienky štúdia študentov aj tohto študijného odboru. Avšak, žalobca ku dňu účinnosti zákona č. 131/2002 Z. z. (t.j. k 1. aprílu 2002) nebol študentom Fakulty financií UMB, bol len uchádzačom o štúdium. Uchádzač sa stáva študentom vysokej školy až dňom zápisu na štúdium – v žalobcovom prípade až po účinnosti zákona č. 131/2002 Z. z. Žalovaný sa nestotožnil s názorom žalobcu, že nie je dôležité, kedy bol žalobca na štúdium prijatý, ale na aký študijný odbor bol prijatý. Zákon č. 131/2002 Z. z. pozná aj pojem „študijný odbor“ (§ 50) aj pojem „študijný program“ (§ 51). Akékoľvek iné invektívy zo strany žalobcu žalovaný považuje za nedôstojné.

Žalovaný ďalej uviedol, že spochybňovanie legitímnosti študijného programu, ktorý žalobca vyštudoval, je zároveň spochybňovaním legitímnosti jeho dosiahnutého vzdelania. Štúdium na UMB si žalobca zvolil sám a dobrovoľne, na tejto univerzite ukončil štúdium na dvoch fakultách – právnickej a ekonomickej; žalobca uhradil určenú výšku školného za prekročenie štandardnej dĺžky štúdia. Pričom štandardná dĺžka štúdia je upravená v § 52 a § 53 zákona č. 131/2002 Z. z. Žalobca študoval príslušný študijný program na EF UMB (predtým Fakulta financií UMB) šesť rokov, prekročil teda štandardnú dĺžku štúdia na EF UMB. Žalobca ukončil štúdium na Právnickej fakulte UMB ešte pred účinnosťou zákona č. 363/2007 Z. z. Žalovaný zdôraznil, že platenie školného je jednou z povinností študenta, ktorú mu určuje priamo zákon č. 131/2002 Z. z. Túto povinnosť by si mal študent, ktorého sa povinnosť týka, splniť v prvom rade sám. Zo strany žalovaného neboli porušené základné práva žalobcu, najmä nie jeho právo na vzdelanie. Žalobca mal právo skončiť svoje štúdium v riadnom termíne, a to bez povinnosti platiť školné, rovnako ako ktorýkoľvek iný študent, ktorý neprekročí štandardnú dĺžku štúdia. Keďže žalobca prekročil štandardnú dĺžku štúdia, bol povinný zaplatiť školné za šiesty rok štúdia určené žalovaným.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2, § 246c ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), s tým, že termín verejného vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke www.nsud.sk (§ 156 ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku).

Podľa čl. 42 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo na bezplatné vzdelanie v základných školách a stredných školách, podľa schopností občana a možností spoločnosti aj na vysokých školách. Toto ustanovenie je potrebné vykladať v súlade s čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého sa možno domáhať práva podľa čl. 42 len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú, teda v predmetnej právnej veci podľa zákona č. 131/2002 Z. z.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis žalovaného, zistil, že žalobca bol rozhodnutím dekana Fakulty financií Univerzity Mateja Bela č. 1572/2002 zo 7. júna 2002 prijatý na štúdium na vysokej škole v akademickom roku 2002/2003 formou denného štúdia v odbore „Financie, bankovníctvo a investovanie“, a to podľa ustanovenia § 58 ods. 3 zákona č. 131/2002 Z. z. Žalobca bol imatrikulovaný na Fakulte financií Univerzity Mateja Bela v študijnom odbore Financie, bankovníctvo a investovanie (imatrikulačný list č. FBI/18/1/2002 z 15. novembra 2002). Žalobca študoval na vysokej škole v uvedenom študijnom odbore v akademických rokoch 2002/2003, 2003/2004 (od 16. februára 2004 do 30. júna 2004 žalobca na základe súhlasu dekana č. ŠO 69/2004 z 10. februára 2004 študoval podľa individuálneho študijného plánu; žalobca mal na základe ďalšieho súhlasu dekana č. 1844/2004 z 15. júna 2004 predĺžené obdobie pre hodnotenie známku za uvedený akademický rok do 31. augusta 2004), 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007 (od 1. apríla 2007 do 31. augusta 2007 žalobca na základe súhlasu prodekana pre pedagogickú činnosť č. 66/ŠO z 27. marca 2007 študoval podľa individuálneho študijného plánu) a 2007/2008, teda celkovo šesť rokov.

Dekanka Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela listom č. 414/ŠO z 23. októbra 2007 určila žalobcovi výšku školného v akademickom roku 2007/2008 z dôvodu prekročenia štandardnej dĺžky štúdia študijného programu podľa § 53 ods. 3 o dobu jeden rok. Postupovala podľa Smernice č. 7/2006 UMB o výbere školného na Univerzite Mateja Bela v akademickom roku 2007/2008 a § 92 ods. 4 a § 71 ods. 3 písm. b/ zákona č. 131/2002 Z. z. Pokračovanie v štúdiu v akademickom roku 2007/2008 je podmienené preukázaním úhrady školného hodnoverným spôsobom v zmysle § 92 ods. 4 a § 71 ods. 3 písm. b/ zákona č. 131/2002 Z. z. je študent povinný uhradiť školné vysokej škole. Porušenie tejto povinnosti bude považované za disciplinárny priestupok v zmysle § 72 zákona č. 131/2002 Z. z.

Rektorka Univerzity Mateja Bela rozhodla rozhodnutím č. Z 4109/2007 (spis 1880-2007-SR) z 27. novembra 2007 tak, že potvrdila oznámenie dekanky Ekonomickej fakulty UMB č. 414/ŠO z 23. októbra 2007 o určení výšky školného v akademickom roku 2007/2008 na tejto fakulte a žalobcovu žiadosť o preskúmanie tohto oznámenia zamietla.

Z oznámenia Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 2/2008-OK/s'ťaž. z 28. apríla 2008 (na základe s'ťažnosti žalobcu na postup žalovaného) vyplýva, že Smernicu č. 7/2006 o výbere školného na Univerzite Mateja Bela v akademickom roku 2007/2008 vydala verejná vysoká škola – Univerzita Mateja Bela – a nie jej organizačná zložka Ekonomická fakulta. Verejná vysoká škola v súlade s § 11 ods. 2 zákona č. 131/2002 Z. z. v znení účinnom v čase vydania smernice v predpísanej lehote zverejnila školné a poplatky spojené so štúdiom na nasledujúci akademický rok. Ministerstvo školstva Slovenskej republiky poukázalo na § 92 ods. 6 zákona č. 131/2002 Z. z. a zdôraznilo, že žalobca študuje päťročný študijný program šiesty rok, prekračuje teda štandardnú dĺžku štúdia. Okrem toho žalobca je absolventom Právnickej fakulty UMB, ktorú súbežne študoval so štúdiom na Ekonomickej fakulte UMB a denné magisterské štúdium na Právnickej fakulte UMB ukončil štátnou záverečnou skúškou 28. mája 2007 – z toho vyplýva, že od 1. septembra 2002 na dvoch fakultách absolvoval desať rokov vysokoškolského štúdia a jedenásty rok ešte študuje. Ustanovenia o povinnosti uhrádzať školné a poplatky spojené so štúdiom podľa § 92 zákona č. 131/2002 Z. z. sa vzťahujú na študentov, ktorí boli na štúdium prijatí po 1. apríli 2002 (§ 113 ods. 3 citovaného zákona), teda aj na žalobcu. Ministerstvo sa v oznámení o vybavení s'ťažnosti venovalo aj disciplinárnemu konaniu žalobcu, ktoré je pre predmetnú právnu vec irelevantné, preto na ňu Najvyšší súd Slovenskej republiky neodkazuje. V závere Ministerstvo školstva vyhodnotilo s'ťažnosť žalobcu na činnosť žalovaného v zmysle zákona č. 152/1998 Z. z. o s'ťažnostiach ako neopodstatnenú.

Univerzita Mateja Bela vydala 20. decembra 2006 Smernicu č. 7/2006 o výbere školného na Univerzite Mateja Bela v akademickom roku 2007/2008 (v znení dodatkov), ktorú schválila rektorka univerzity prof. PhDr. Beata Kosová, CSc., pričom maximálna suma pre študentov, ktorí sú občanmi Slovenskej republiky bola stanovená na 42.000,--Sk (1394,14 €). Podľa dodatku č. 1/2007 z 5. februára 2007 k Smernici č. 7/2006 výšku školného v študijných programoch uskutočňovaných na fakulte si určí fakulta osobitným predpisom. Smernica bola vydaná v súlade s § 92 ods. 1 až ods. 3, ods. 11 zákona č. 131/2002 Z. z.

a neboli ňou rozšírené zákonné povinnosti študenta platiť školné, pretože povinnosť platiť školné je zakotvená v § 92 zákona č. 131/2002 Z. z. a Smernica bola vydaná na základe § 92 ods. 1 až ods. 3, ods. 11 zákona č. 131/2002 Z. z., čo je v súlade s čl. 13 ods. 1 písm. a/ Ústavy Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že zloženie senátu Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý vo veci konal a rozhodol (JUDr. Milan Segeč, JUDr. Drahomíra Mikulajová a Ľudovít Bradáč), je v súlade s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Ndzk 2/2008 zo dňa 17. apríla 2008. Podľa citovaného uznesenia z konania vo veci neboli vylúčení sudcovia Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. Milan Segeč, JUDr. Drahomíra Mikulajová a Ľudovít Bradáč. Konanie o námietke zaujatosti voči ostatným sudcom Krajského súdu v Banskej Bystrici (okrem iných aj voči JUDr. Jánovi Škvarkovi, ako štvrtému členovi senátu 23S) bolo zastavené. Nedošlo preto k odňatiu žalobcu a žalovaného ich zákonnému sudcovi, resp. senátu.

Ako bolo uvedené vyššie žalobca bol prijatý na štúdium na vysokej škole v akademickom roku 2002/2003 podľa ustanovenia § 58 ods. 3 zákona č. 131/2002 Z. z. dňa 7. júna 2002. Jednoznačne a nepochybne sa naňho vzťahuje zákon č. 131/2002 Z. z. Študijný odbor „Financie, bankovníctvo a investovanie“ bol zriadený pred účinnosťou zákona č. 131/2002 Z. z. a prechodné ustanovenie § 109 upravovalo podmienky štúdia študentov aj tohto študijného odboru. Avšak, žalobca ku dňu účinnosti zákona č. 131/2002 Z. z. (t.j. k 1. aprílu 2002) nebol študentom Fakulty financií UMB, bol len uchádzačom o štúdium. Uchádzač sa stáva študentom vysokej školy až dňom zápisu na štúdium – v žalobcovom prípade až po účinnosti zákona č. 131/2002 Z. z.

Zákonodarca v prechodných ustanoveniach citovaného zákona - § 109 a nasl. – riešil transformáciu existujúcich študijných odborov, tak aby po uplynutí zákonom stanovenej doby bolo štúdium na všetkých vysokých školách na Slovensku jednotné. Transformácia študijných odborov predstavuje jeden zo základných kameňov reformy vysokého školstva. Zákon č. 131/2002 Z. z. dôsledne rozlišuje medzi študijnými odbormi a študijným programom.

Podľa ustanovenia § 109 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z. vysoké školy môžu od akademického roka 2005/2006 prijímať študentov len na štúdium študijných programov

podľa tohto zákona a uskutočňovaných na základe kreditového systému spĺňajúceho rámcové usmernenie podľa § 62 ods. 4. V akademickom roku 2003/2004 a v akademickom roku 2004/2005 môžu vysoké školy prijímať študentov aj na štúdium študijných odborov zriadených podľa predchádzajúcich predpisov, ak majú v nich právo konať štátne skúšky. V akademickom roku 2003/2004 a v akademickom roku 2004/2005 môžu vysoké školy a externé vzdelávacie inštitúcie prijímať študentov na doktorandské štúdium vo vedných odboroch alebo v umeleckých odboroch zriadených podľa predchádzajúcich predpisov, ak majú v nich právo konať dizertačné skúšky a obhajoby dizertačných prác a udeľovať vedecko-akademické hodnosti alebo umelecko-akademické hodnosti. Študenti študijných odborov zriadených podľa predchádzajúcich predpisov a študenti doktorandského štúdia vo vedných odboroch alebo v umeleckých odboroch zriadených podľa predchádzajúcich predpisov dokončia štúdium podľa predchádzajúcich predpisov.

Z uvedeného (ako aj z dôvodovej správy k zákonu č. 131/2002 Z. z.) vyplýva, že na transformáciu vzdelávacích aktivít vrátane akreditácie nových študijných programov a prechodu na kreditový systém zákon poskytuje vysokým školám lehotu do konca roku 2003, pretože od akademického roka 2004/2005 budú môcť prijímať študentov len na štúdium študijných odborov zriadených podľa tohto zákona. V prechodnom období, teda v akademických rokoch 2002/2003 a 2003/2004 budú môcť vysoké školy prijímať študentov aj na štúdium študijných odborov zriadených podľa doterajších predpisov, ak majú v nich právo konať štátne skúšky. Zákon ustanovil, že doteraz priznané práva pre tieto študijné odbory zanikajú v termíne vychádzajúcom z ustanovenia, že v akademickom roku 2003/2004 bude možné naposledy prijať na štúdium týchto študijných odborov študentov. To konkrétne znamená, že práva konať štátne skúšky v študijných odboroch bakalárskeho štúdia priznané podľa doterajších predpisov do nadobudnutia účinnosti zákona č. 131/2002 Z. z. zanikajú 31. decembra 2008, práva konať štátne skúšky v študijných odboroch magisterského a inžinierskeho štúdia, rigorózne skúšky a obhajoby rigorózných prác zanikajú 31. decembra 2010, atď., ak z iných dôvodov nezanikli pred týmito dátumami. Zákon č. 131/2002 Z. z. definitívne ukončil štúdium na neakreditovaných študijných odboroch a v akademickom roku 2002/2003 už nesmie vysoká školy na neakreditované študijné odbory prijímať študentov.

Študent podľa § 109 ods. 1 zákona č. 131/2002 Z. z., ktorý v akademickom roku 2002/2003 študoval v študijnom odbore zriadenom podľa doterajších predpisov, môže

v tomto odbore študovať len za podmienky, že vysoká škola má právo v nich vykonávať štátne skúšky (aj to len do 31. decembra 2008). Teda jediná podmienka, ktorú zákon kládol, bola akreditácia študijného programu a zároveň určil lehotu, do kedy je platná akreditácia študijných odborov zriadených podľa predchádzajúcich právnych predpisov.

V čase prijatia žalobcu na štúdium (7. júna 2002) bolo účinné znenie ustanovenia § 92 ods. 3, podľa ktorého študenti v študijnom programe prvého stupňa, v študijnom programe druhého stupňa alebo v študijnom programe podľa § 53 ods. 3 (§ 2 ods. 5), ktorí neprekročili štandardnú dĺžku štúdia (§ 51 ods. 4 písm. h/) ustanovenú pre študijný program, školné neplatia. Z uvedeného vyplýva, že už v čase prijatia si mal byť žalobca vedomý, že ak prekročí štandardnú dĺžku štúdia ustanovenú pre jeho študijný program, je povinný platiť školné. Prekročenie štandardnej dĺžky štúdia musel v tom čase preukazovať napríklad zdravotnými dôvodmi alebo inými vážnymi dôvodmi. Zákon č. 131/2002 Z. z. v období do 31. augusta 2007 určoval platenie školného len v dvoch prípadoch (§ 92 ods. 3 až ods. 6 zákona č. 131/2002 Z. z.):

- prekročenie štandardnej dĺžky štúdia ustanovenej pre študijný program bez vážneho dôvodu,
- štúdium cudzincov.

Iné poplatky ako školné (§ 92 ods. 7 až ods. 10 citovaného zákona) boli platené:

- uchádzačmi o štúdium v súvislosti s materiálnym zabezpečením prijímacieho konania,
- v súvislosti so zabezpečením rigorózneho konania a s obhajobou rigoróznej práce,
- za úkony spojené s vydaním diplomu o priznaní akademického titulu absolventom magisterského štúdia, ktorí vykonali rigoróznú skúšku,
- za vydanie dokladov o štúdiu a podobne.

Štandardná dĺžka žalobcovho inžinierskeho študijného programu (resp. „študijného odboru“ podľa predchádzajúceho právneho predpisu) bola päť rokov. Žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, prečo by mala byť štandardná dĺžka jeho inžinierskeho študijného programu šesťročná (napríklad prostredníctvom povolenia ministerstva, vyjadrenia akreditačnej komisie a podobne). V administratívnom spise sa nenachádza údaj o tom, že žalobcov inžiniersky študijný program by mal trvať šesť rokov, práve naopak.

Žalobca v akademickom roku 2007/2008 študoval šiesty rok v inžinierskom študijnom programe, teda o jeden rok prekročil štandardnú dĺžku štúdia ustanovenej pre tento študijný

program, bol teda povinný zaplatiť školné podľa § 92 ods. 3, ods. 4 zákona č. 131/2002 účinného do 31. augusta 2007 ako aj podľa § 113a ods. 10 zákona č. 131/2002 Z. z. účinného od 1. septembra 2007. Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza obe zákonné ustanovenia najmä z dôvodu prehľadnosti, teda aby bolo zrejmé, že povinnosť študenta platiť školné v prípade prekročenia štandardnej dĺžky štúdia v študijnom programe existovala už v čase prijatia žalobcu na vysokoškolské štúdium, a že táto povinnosť žalobcovi nezanikla ani po účinnosti zákona č. 363/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 363/2007 Z. z.), od 1. septembra 2007.

Zákon č. 363/2007 Z. z. v značnej miere rozšíril povinnosť študentov platiť školné v porovnaní s právnym stavom účinným pred 1. septembrom 2007. Od 1. septembra 2007 naďalej zostala povinnosť platiť školné študentom, ktorí prekročili štandardnú dĺžku štúdia (§ 92 ods. 4) a cudzincom (§ 92 ods. 9); okrem toho bolo od 1. septembra 2007 zavedené ročné školné pre jednotlivé študijné programy, ktoré sa vzťahujú na konkrétny akademický rok, a to tak pre dennú ako aj externú formu štúdia. Takisto bola zavedená povinnosť študenta, ktorý študuje súbežne v jednom akademickom roku dva alebo viac študijných programov poskytovaných verejnou vysokou školou v tom istom stupni, platiť školné v druhom a ďalšom študijnom programe za štúdium v príslušnom akademickom roku (§ 92 ods. 5). Keďže sa mohol rozšíriť okruh platiacich študentov z už existujúcich študentov (čo bol aj prípad žalobcu) zákonodarca upravil prechodné ustanovenia tak, aby bol v ich prípade zachovaný princíp, že povinnosť uhradiť školné sa na nich vzťahuje až prekročením štandardnej dĺžky štúdia. Inými slovami, študentom prijatým na štúdium pred 1. septembrom 2007 nevznikne ďalšia (nová) povinnosť platiť školné, než tomu bolo v čase ich prijatia na štúdium na vysokú školu, teda pred 1. septembrom 2007. Žalobca bol prijatý na vysokoškolské štúdium 7. júna 2002, teda pred 1. septembrom 2007 a v tomto čase existovala povinnosť platiť školné len v prípade prekročenia štandardnej dĺžky štúdia a v prípade cudzincov, preto ani žalobcovi nemohla vzniknúť povinnosť platiť školné z iných, nových dôvodov, ktoré v čase jeho prijatia na štúdium neexistovali, ale len z dôvodu prekročenia štandardnej dĺžky štúdia.

Zákonodarca na túto situáciu pamätal aj v prechodnom ustanovení § 113a zákona č. 131/2002 Z. z. účinného od 1. septembra 2007. Podľa ods. 9 tohto ustanovenia sa ustanovenia § 92 ods. 3 až 8 nevzťahujú na študentov prijatých na štúdium pred 1. septembrom 2007, ak v príslušnom stupni vysokoškolského vzdelávania neboli prijatí a nezapísali sa na štúdium aj po tomto termíne. Z uvedeného vyplýva, že podmienky „neboli prijatí a nezapísali sa“ musia byť splnené kumulatívne, čo je vyjadrené spojkou „a“, ktorú z logického, systematického a teleologického hľadiska nemožno vykladať ako spojkou alternatívnu. Preto platí, že čo ak len jedna z týchto dvoch podmienok nie je splnená (teda či už študent bol prijatý alebo sa zapísal na štúdium aj po 1. septembri 2007), vzťahujú sa naňho ustanovenia § 92 ods. 3 až ods. 8 zákona č. 131/2002 Z. z. v znení účinnom od 1. septembra 2007. Z dôvodovej správy k citovanému ustanoveniu vyplýva, že má ísť o študenta, ktorý už jeden študijný program študuje a zároveň bol prijatý a zapísaný od akademického roka 2007/2008 (rozhodnutie o prijatí bolo vydané pred účinnosťou tohto zákona) na štúdium bakalárskeho študijného programu, pričom štandardné dĺžky oboch študijných programov sa zrátavajú. Prekročením štandardnej dĺžky oboch štúdií vzniká študentovi povinnosť platiť školné. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v tejto časti stotožnil so žalobcom, pretože krajský súd nesprávne spájal pojmy „boli prijatí a nezapísali sa“, pričom správne a zákonne malo byť „neboli prijatí a nezapísali sa“. Táto nesprávnosť však nemala za následok nezákonnosť rozhodnutia krajského súdu ako celku.

Štandardná dĺžka žalobcovho štúdia bola desať rokov (päť rokov v študijnom odbore právo a päť rokov v študijnom odbore financie, bankovníctvo a investovanie); žalobca však v akademickom roku 2007/2008 prekročil štandardnú dĺžku štúdia o jeden rok, pretože v študijnom odbore financovanie, bankovníctvo a investovanie v akademickom roku 2007/2008 študoval šiesty rok.

Žalobca bol prijatý na študijný odbor „právo“ a „financie, bankovníctvo a investovanie“ v roku 2002. Žalobca teda podľa § 113a ods. 9 začal študovať pred 1. septembrom 2007 a nebol prijatý ani sa nezapísal na nový študijný program v akademickom roku 2007/2008, preto sa naňho § 92 ods. 3 až ods. 8 zákona č. 131/2002 Z. z. nevzťahuje. Zákonodarca však pamätal aj na túto situáciu a v ustanovení § 113a ods. 10 zákona č. 131/2002 Z. z. zakotvil povinnosť študentom, na ktorých sa nevzťahuje § 92 ods. 3 až ods. 8 zákona č. 131/2002 Z. z. (teda študent podľa odseku 9), uhradiť verejnej vysokej

škole alebo štátnej vysokej škole určené ročné školné za každý ďalší rok štúdia, ak študuje študijný program dlhšie, ako je jeho štandardná dĺžka štúdia. Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v citovaných ustanoveniach nie je nič nelogické, práve naopak. Aby nevznikla situácia, že určitá časť študentov, na ktorých by sa nevzťahovala povinnosť platiť školné podľa § 92 ods. 3 až ods. 8 citovaného zákona, by študovala v študijných programoch dlhšie ako je ustanovená štandardná dĺžka štúdia a zároveň by títo študenti neboli povinní platiť školné pri prekročení štandardnej dĺžky štúdia, tak ako tomu bolo podľa ustanovenia § 92 ods. 3 až ods. 6 zákona č. 131/2002 Z. z. v znení účinnom do 31. augusta 2007, zákonodarca uložil povinnosť platiť školné aj týmto študentom, ale len v prípade, že prekročili štandardnú dĺžku štúdia. Žalovaný preto postupoval správne, keď žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť školné v akademickom roku 2007/2008 vo výške 10.500,--Sk (348,53 €), aj keď zrejme omylom okrem ustanovení § 92 ods. 4, 71 ods. 3 písm. b/ zákona č. 131/2002 Z. z. účinného do 31. augusta 2007 neuviedol aj ustanovenie § 113a ods. 10 zákona č. 131/2002 Z. z. účinného od 1. septembra 2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti, že právnu normu je potrebné vykladať systematicky, historickým, logickým a v neposlednom rade teleologickým výkladom; žiadne zákonné ustanovenie nemožno vykladať izolované bez ostatných ustanovení, či už ustanovení v konkrétnom paragrafe, oddiele alebo zákone. Nemožno z kontextu vytrhnúť poslednú vetu ustanovenia § 109 ods. 1 a nechať ju do súvisu s predchádzajúcimi vetami citovaného ustanovenia. Takisto pri § 113a ods. 9, ods. 10 treba prihliadnuť aj na ustanovenie § 66 ods. 3, ods. 4 zákona č. 131/2002 Z. z. účinné od 1. septembra 2007, keďže tak ustanovenie § 113a, ako aj § 66 ods. 3, ods. 4 a § 92 ods. 3 až ods. 8 citovaného zákona boli zavedené zákonom č. 363/2007 Z. z. a spája sa s nimi rovnaký dátum účinnosti.

Vychádzajúc z uvedených skutočností Krajský súd v Banskej Bystrici nepochybil, keď žalobu žalobcu zamietol, jeho rozhodnutie je vo výroku vecne správne. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, keď žalobca nemal v konaní úspech a žalovanému náhrada trov konania neprináleží.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 30. mája 2012

JUDr. Elena Kováčová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Peter Szimeth